INFRACŢIUNEA DE VIOL: EXAMEN TEORETIC ŞI PRACTIC

Iurie IURCU

CZU: 343.541:341.231.14 iurcu.iurie@yahoo.com

In this article is analyzed the crime of rape. The rape crime is the most serious crime in the field of sexual crimes, which violates the freedom and sexual inviolability of the person. We have highlighted the evolution of the regulation of the crime of rape, comparative aspects of criminal law in matters of rape, criminology and criminal legal analysis and have been proposed some legislative changes.

Problematica infracţiunilor privind viaţa sexuală continuă să se afle în centrul preocupărilor teoreticienilor şi ale practicienilor din domeniul dreptului penal, criminalisticii, criminologiei, iar evoluţia dinamică a relaţiilor sociale impune o cercetare continuă a naturii juridice a acestor infracţiuni, în vederea identificării căilor eficiente de prevenire şi de combatere a infracţiunilor privind viaţa sexuală.

Infracţiunea de viol a fost şi este, de fapt, cea mai gravă infracţiune din cadrul infracţiunilor cu privire la viaţa sexuală, care încalcă libertatea şi inviolabilitatea sexuală a persoanei. Violul constituie o faptă amorală, deoarece relaţiile sexuale au un rol deosebit în viaţa de zi cu zi, acţionează la nivel cultural, ideologic, psihologic asupra persoanei.

Sub aspect juridic, infracţiunea de viol, de-a lungul timpului, a suferit numeroase schimbări, cunoscând diverse forme de sancţionare, începând cu sancţionarea prin pedepse corporale, până la incriminarea în sisteme de drept codificate. Indiferent de acestea, concluzionăm că, din cele mai vechi timpuri, o problemă a societăţii a fost apărarea persoanei de orice formă de violenţă sexuală.

Din analiza cadrului legal actual, se constată: infracţiunea de viol aduce atingere vieţii sexuale a persoanei, protejată de legea penală, sub cele două aspecte ale acesteia, şi anume „*libertatea sexuală*” şi „*inviolabilitatea sexuală*” a persoanei. De altfel, prin *libertatea sexuală* se înţelege dreptul persoanei de a dispune în mod liber de corpul său în raporturile sexuale, iar *inviolabilitatea sexuală* constituie lipsa exteriorizării dorinţei persoanei de satisfacere a necesităţilor sexuale.

Or, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în *cauza K.A şi A.D. c. Belgiei*, a stabilit: „Oricare persoană poate să revendice dreptul la orice practici sexuale doreşte, limita fiind **victima** acestor practici sexuale” [1].

În ceea ce ţine de terminologia folosită în cadrul reglementării juridice a infracţiunilor sexuale, am stabilit: *actul sexual,* în sine, presupune o multitudine de modalităţi de a obţine o satisfacere sexuală folosind sexul sau acţionând asupra sexului. Prin *raport sexual* trebuie de înţeles actul sexual normal sub aspectul lui fiziologic, care se

caracterizează prin introducerea membrului viril în vagin sau în vestibulul vaginului, astfel creând condiţii pentru concepere [1, p.552].

Cadrul normativ al reglementării juridice a infracţiunii de viol diferă. Astfel, statele precum: Federaţia Rusă, Ucraina reglementează acţiunea principală a elementului material al infracţiunii de viol drept „raportul sexual", iar statele: România, Italia, Franţa, Polonia folosesc termenul de „act sexual" ca acţiune principală a elementului material.

Din cele menţionate *supra,* considerăm raţional de a formula norma prevăzută la art.171 CP al RM, astfel încât acţiunea principală a elementului material al infracţiunii de viol să constituie „*actul sexual de orice natură*". În susţinerea opiniei noastre, am dori să aducem următoarele argumente: această delimitare între raportul sexual şi alte acte sexuale este justificată doar din punct de vedere medical şi nu credem că această soluţie este justificată şi din punctul de vedere al tehnicii legislative. Adesea, apropiate prin conţinut şi exercitate în acelaşi timp, atât actele sexuale normale, cât şi actele sexuale anormale sunt cuprinse de o rezoluţie infracţională unică a făptuitorului.

În aceste circumstanţe, dirijându-ne de faptul că legea penală trebuie să fie cât mai clară şi mai concisă, nu trebuie admise delimitări formale între componenţe de infracţiune, astfel se consideră necesar excluderea art.172 CP al RM, cu includerea faptelor sancţionate de către această componenţă de infracţiune în cadrul conţinutului art.171 CP al RM şi modificarea acţiunii principale a elementului material al infracţiunii de viol din *„raport sexual"* în „*act sexual de orice natură*".

În această ordine de idei, considerăm că s-ar impune modificarea elementului material al infracţiunii prevăzute de art. 174 CP al RM („*Actul sexual altul decât violul...*") şi modificarea titlului art. 174 CP al RM „Raportul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani" în „Actul sexual de orice natură cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani", pentru a realiza concordanţa dintre titlul articolului şi faptele prejudiciabile sancţionate de articolul dat.

Este de menţionat că latura subiectivă a infracţiunii se exprimă doar prin vinovăţie sub formă de *intenţie directă*. La această concluzie ne duce faptul că violul este comis în scopul satisfacerii necesităţii sexuale, din aceasta rezultând că persoana urmăreşte survenirea consecinţelor prejudiciabile sau a stării de pericol pentru valorile sociale ocrotite de legea penală. Totuşi, faţă de consecinţele descrise ca forme agravante la lit. d), e), f) alin.(3) art. 171 CP al RM, atitudinea psihică a făptuitorului se exprimă prin *imprudenţă* faţă de urmări.

Legiuitorul a construit această componenţă de infracţiune ca o *componenţă formală*, care se consumă în momentul săvârşirii acţiunii incriminate, indiferent de survenirea consecinţelor. Totuşi, în cazul violului soldat cu vătămare intenţionată gravă, medie sau uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii, violul însoţit de contaminarea intenţionată cu o boală venerică, violul însoţit de contaminarea intenţionată cu maladia SIDA, violul care a cauzat din imprudenţă o vătămare gravă a integrităţii corporale sau a sănătăţii, violul care a provocat din imprudenţă decesul victimei, devin infracţiuni cu *componenţă materială.*

O problemă la calificarea infracţiunii de viol apare, atunci când se aduce atingere libertăţii fizice a persoanei, iar respectiva atingere este comisă prin depăşirea laturii obiective a violului. În asemenea circumstanţe, este necesară calificarea suplimentară, după caz, conform uneia dintre prevederile de la art.164 CP al RM (când persoana a fost deplasată din locul aflării sale) sau art.166 CP al RM (când persoana este privată ilegal de libertate şi privaţiunea depăşeşte cadrul temporal al violului).

Analizând modalitatea agravantă prevăzută la *lit.f) alin.(3) art.171 CP al RM,* ajungem la concluzia că forma actuală a circumstanţei face dificilă aplicarea ei în practică, iar urmările propuse de Hotărârea nr.17 a CSJ din 2005 [3] ca: pierderea capacităţii de naştere normală; graviditatea extrauterină; pierderea capacităţii de a duce o viaţă sexuală normală; îşi găsesc reglementarea juridică în cadrul altor modalităţi agravante ale infracţiunii de viol.

Mai mult ca atât, legea penală are la bază principiul legalităţii, în atare sens, este îndeplinită această condiţie, atunci când justiţiabilul, citind textul dispoziţiei şi, în caz de necesitate, cu ajutorul interpretării acesteia de către instanţele judecătoreşti, cunoaşte pentru care acţiuni/inacţiuni urmează a fi supus răspunderii penale. Pornind de la aceste reguli stabilite, se impune excluderea din conţinutul normativ al infracţiunii de viol a agravantei prevăzute la lit.f) alin.(3) art.171 CP al RM.

Caracteristica infracţiunii de viol sub aspect criminologic cuprinde, prin conţinutul său, următoarele elemente: cauzele comiterii infracţiunii de viol, date despre personalitatea făptuitorului şi a victimei, despre existenţa sau lipsa unor relaţii dintre acestea, indicii cu referire la metoda, timpul, locul comiterii infracţiunii de viol.

Pentru combaterea criminalităţii şi în special a infracţiunii de viol, este necesar ca statul să ia măsuri în privinţa şomajului, precum şi să manifeste un interes în crearea grupelor de voluntariat cu scopul de a acorda o instruire şcolară celor care nu au această posibilitate.

Referinţe:

1. Cauza K.A şi A.D *vs* Belgia Nr.42758/98 Data 17.02.2005 www.echr.coe.int/Documents/clin_2005_02_72_eng_822327.pdf
2. BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal.* Partea specială. Vol. I. Chişinău: Tipografia Centrală, 2015. 1328 p. ISBN 978-9975-53-469-7.
3. Legea cu privire la prevenirea şi combaterea violenţei în familie nr.45 din 01.03.2007. Disponibil: legis.md/cautare/getResults?doc_id=110200&lang=ro
4. Hotărârea Plenului CSJ despre practica judiciară în cauzele din categoria infracţiunilor privind viaţa sexuală nr.17 din 07.11.2005. Disponibil www.jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=349

Recomandat
***Dorina GUREV**, dr., conf. univ.*